

# איסור מסייע לדבר עבירה

## א. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף סא עמוד א

**מתני'.** משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית, נפה וכברה וריחים ותנור, אבל לא תבור ולא תטחן עמה. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה, ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה, אבל משתטיל את המים לא תגע עמה, לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה. וכולן לא אמרו - אלא מפני דרכי שלום. ומחזיקין ידי נכרים בשביעית אבל לא ידי ישראל, ושואלין בשלומן, מפני דרכי שלום.

## ב. תוספות - מסכת גיטין דף סא עמוד א

ואומר ר"ת: דהכא בידוע שאין לה אלא פירות שביעית הלכך אי לאו משום דרכי שלום הוה אסור ובמכר דלא שייך דרכי שלום אסור היכא דליכא למיתלי. וכן משמע בירושלמי דקאמר אני אומר נפה לספור בה מעות, כברה לכבר בו חול, ריחים לטחון בו סמנין, תנור לטמון בו אונין של פשתן משמע דמייירי דאין לו תבואה של היתר למיתלי בה. וההיא דירושלמי לא הוה תלייה גמורה כפרה לשחיטה דא"כ בלא דרכי שלום נמי הוה שרי כמו במוכר.

## ג. חזון איש - שביעית סימן יב אות ט

ונראה דהא שהקילו חכמים בספק אף על גב דספק מכשול ודאי אסור ליתן לפני עור, והיה ראוי להחמיר בספיקות. משום דאם באנו להחמיר בספיקות נמי, נעשה מכשול שנמנע חסד ודרכי חיים ושלוש מעצמינו ומהם, והן רק ע"ה וחייבין אנתנו להחיותם ולהיטיב עמם, וכש"כ שלא להרבות שנאה ותחרות בינינו וביניהן, ועוברין על לא תשנא, ועוד כמה לאוין שאין איסורן קל מאיסור זה שאנו באין להציל אותם ממנו.

## ד. תלמוד בבלי - עבודה זרה דף ו עמוד א

{לגבי איסור מכירת בהמה לעובדי ע"ז ג' ימים לפני יום חגם} איבעיא להו: משום הרווחה {שהרוויח הגוי מקנייה הבהמה ומודה לע"ז בזכות ישראל}, או דלמא משום "ולפני עור לא תתן מכשול" {שמכשיל את הגוי בע"ז {שגם גויים נאסרו בזה}}? למאי נפקא מינה? דאית ליה {גוי} בהמה לדידיה, אי אמרת משום הרווחה - הא קא מרווח ליה, אי אמרת משום "ולפני עור לא תתן מכשול" - הא אית ליה לדידיה.

וכי אית ליה {לגוי בהמה} לא עבר {הישראל} משום לפני עור לא תתן מכשול? והתניא, אמר רבי נתן: מנין שלא יושיט אדם כוס של יין לנזיר, ואבר מן החי לבני נח? ת"ל: "ולפני עור לא תתן מכשול"; והא הכא דכי לא יהבינן ליה שקלי איהו, וקעבר משום לפני עור לא תתן מכשול!

הכא במאי עסקינן - דקאי בתרי עברי נהרא {שאם לא יושיט ישראל להביא לנזיר או לבן נוח הוא לא יוכל לקחת}. דיקא נמי, דקתני לא יושיט' ולא קתני 'לא יתן', שמע מינה.

## ה. רמ"א - יו"ד סימן קנא סעיף א

י"א: הא דאסור למכור להם דברים השייכים לעבודתם {לע"ז}, היינו דוקא אם אין להם אחרים כיוצא בו או שלא יוכלו לקנות במקום אחר, אבל אם יכולים לקנות במקום אחר {אצל גויים {פתי"ש ס"ק ב}} - מותר למכור להם כל דבר. {מרדכי

דפ"ק דע"ז}. ויש מחמירין. ונהגו להקל כסברא הראשונה, וכל בעל נפש יחמיר לעצמו. {ר"ן שם ובתוספות ואשיר"י והגמ"ח}.

## ו. שו"ת מנחת שלמה - חלק א סימן לה

חושבני, במי שבא אליו אורח חשוב, אשר איננו שומר תורה ומצוה, אבל עדיין יש לו **אהבה** לבני תורה, וגם תומך במוסדות תורה וכדומה, ואם הבעל הבית לא יתנהג אתו בנימוס המקובל לכבד אותו במידי דמיכל ומשתי, בגלל זה שמצד הדין אסור ליתן לאכול אלא למי שיודע שנוטל ידיו ומברך (כמבואר בשו"ע או"ח סי' קס"ט סעי' ב'), וכמו כן אם אפילו בצורה מכובדת יבקש ממנו ליטול ידים ולברך, יראה הדבר **כפגיעה** ועלבון בכבודו, וזה גם **ירגיז** אותו מאד, ויתכן שבגלל הדבר הזה **יתרחק** חס ושלוש ביותר מהתורה, וגם יבוא לידי **כעס ושנאה** על כל ההולכים בדרך התורה, דבכה"ג חושבני, שנכון באמת לכבד אותו באכילה ושתייה, ולא לחשוש כלל לאיסור של "לפני עור לא תתן מכשול", משום דאף שאין אומרים לאדם לעשות איסורא זוטא כדי להציל אחרים מאיסורא רבה... מ"מ בנידון זה, הואיל וכל האיסור של הנותן לו לאכול הוא רק עבירה של נתינת מכשול, וכיון שאם לא יתן לו לאכול הרי יכשל האורח **באיסור יותר גדול**, נמצא דליכא כלל שום עבירה, כיון דליכא הכא שום נתינת מכשול, אלא אדרבה יש כאן הצלה ממכשול גדול מאד ע"י זה שהחליף אותו בקום ועשה במכשול יותר קטן.

## ז. שו"ת יחוה דעת - חלק ג סימן סז

**שאלה**: חנות הלבשה שמוכרים שם שמלות וחולצות לנשים, האם מותר להם למכור גם שמלות בלי שרוולים?  
**תשובה**: מצוה רבה וחובה קדושה על כל הרבנים ופרנסי הצבור החרדים לדבר ה', לפרסם ברבים חומר האיסור, ולהזהיר את הבנות והנשים ללכת בלבוש צנוע... אלא שהיה מקום לדון כשנמצאת בעיר חנות אחרת של **גוי** שנמכרים שם בגדי פריצות כיוצא באלה, שאז בודאי אין איסור לפני עור נוהג, כיון שהקונות החפצות בבגדים כאלה יכולות להשיג מבוקשן מהחנות של הגוי, וזה נחשב כדיון לא קאי בתרי עברי דנהרא כמו שמתבאר בתוספות (קידושין נ"ו ע"א). וכן פסק הרמ"א ביורה דעה (סימן קנ"א סוף סעיף א)... אולם באמת שגם בזה יש על כל פנים איסור **מדרבנן**, שהוא **מסייע** בידי עוברי עבירה... האמת תורה דרכה שההולכת ברשות הרבים בבגדי פריצות ממש, עוברת על **איסור מן התורה**...

אולם יש מקום לצדד **להתיר** בנידון דידן, לפי מה שנוהגות נשים רבות ללבוש חולצה עם שרוולים מתחת לשמלה שהיא בלי שרוולים (סרפן), ולפעמים גם מעל השמלה, ואם כן אין הדבר ברור כלל שנעשה איסור כל שהוא במכירת שמלה ללא שרוולים כי שמא הקונה אותה מתכוונת ללבוש מתחתיה חולצה עם שרוולים...  
**בסיכום**: מכל האמור למדנו חומר האיסור בלבישת בגדי שחף כשמלות וחולצות ללא שרוולים, שהוא עון גדול. והמוכר בגדי פריצות כאלה **עובר** משום לפני עור לא תתן מכשול. ורק אם יש לתלות שתוכל להשתמש בשמלה כזאת בהיתר, כגון שתלבש מתחתיה חולצה עם שרוולים וכדומה, אפשר **להתיר** למכור. ושומע לנו ישכון בטח.

## ח. חשוקי חמד - גיטין דף סא עמוד א

**שאלה**. מעשה באדם המוביל מזון למפעל גדול שעובדים בו כשש מאות איש, והזמינו אצלו הובלה של קיטרינג בתשעה באב, ואם יסרב להובילו יפטר והו, האם מותר לו לעשות זאת, או לא?  
**תשובה**. נאמר בגיטין דף סא ע"א משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחיים ותנור. ומבואר שם בתוס' (ד"ה משאלת) דמיירי באין לה כי אם פירות שביעית ובכל זאת תולים לומר, שהיא צריכה את הנפה לספור בה מעות, כברה לכבור בה חול, ריחיים לטחון בה סמנין. לפי"ז יתכן גם לומר בעניננו שהמוביל יכול לתלות ולומר שאת המזון צריכים במפעל לצורך מוצאי התענית... אלא שאם באנו להחמיר בספיקות נמי, נעשה מכשול שנמנע חסד ודרכי חיים ושלוש מעצמינו ומהם, והן רק ע"ה וחיובין אנחנו להחיותם ולהיטיב עמם, וכש"כ שלא להרבות שנאה ותחרות בינינו וביניהן, ועוברין על לא תשנא, ועוד כמה לאוין שאין איסורן קל מאיסור זה שאנו באין להציל אותם ממנו. וא"כ גם הכא יש לשקול אם על ידי זה יגרום שנאה, או שרק יפטר והו...  
ולכן, אין חיוב להפסיד ממון כדי לא להכשיל את חברו בחטא. והנה כל דברינו אמורים כשאין חשש חילול השם, אבל כשיש חשש חילול השם, שעובדי המפעל יראו שאדם שומר תורה ומצוות מביא להם באמצע תשעה באב אוכל כדי להלעיט אותם, יתכן שלא יביא את האוכל, אף שעל ידי זה יפטר אותו מעבודתו.